

ACC. N:R

M. 6833 : 1 a.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
 Härad: Uppsvidinge, m. f. Adress: Furåkra "Krokshult"
 Socken: Ålgshult, m. f. Berättat av: Skina Gustavsdatter.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1824 i Ålgshultssocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den gamla "Jordemodren" "Skinalisa" var född 1824 i Krokshult, Ålgshultssocken, Kronobergs-Län. Som 70-årig emigrerade hon till sin son Carl Efraim Gustafsson. Adr: var där: "Pelau, Po Kitsan, Co, Minnesota, Nordamerika. Här levde hon tills hon var 91 år gammal. Hon var mycket anlitad vid barsängskvinnors verkamt, bodade "lyfen", förgöringar" å folk 8 på, m. m. m. m. Hon var en snäll kvinna, glad och äppenhjärtlig. Givetalltid hjälpte hennes medikamenter och "Loackus, Pockhus" men fakta är att hon bota många där Läkarna stodo rädlösa. Hon var den första, som räckte en hjälpsam hand åt mig och hon kallade mig "Sin hjärtepojke". Vi läsa henne

Skriv endast på denna sida!

Berätta.

ACC. N:R

N. 6833:1

Landskap: Småland.
Härad: Elfsjövidinge. m. f.
Socken: Ålgö, m. f.
Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Carl Viking
Adress: Furåkra, Kråksmåla.
Berättat av: Nina Gustavsdotter,
Född år 1824 i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nina Gustavsdotter var enastående skick i att tala om allt i gammal folktro, och han bradde själa på vad han berättade, den, som skrattade åt henne fick ej ett ord från henne, men jag gav henne alltid rätt, för så det han berättade var "Smakbiter för mig av bästa sort."

Arnsbörd. Hade en kvinna svira "värkar" före föreläsningsen, så kunde detta avjälpas, så han fördes ut på gården och 3. gånger ampamade och kyssade det stora "Värdträdet" (vanligen en axel eller ask), som var nära mansgårdsbyggnaden. Hade han under sitt hvarande varit nog upmärksam att hålla litet mjölk på trädets rötter, så hjälpte "de Under-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 6833:2.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking

Härad: Uppvidinge, m. f.

Adress: Furåkra, "Kriksmån."

Socken: Älgshult, m. f.

Berättat av: Skina Gustavsdatter

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1824 i Älgshultssocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

jordiske" henne, så när hennes stund var (c.
kommen födde han sitt barn smärtfritt. ~~Om~~
I byn Krökstorp, Älgshultssocken fanns en gammal "Per
Lackritze"; han hade magisk kraft, så att han
anfamnade en kvinna i barnsmöd och sade,
"Jäsef vrickade med sin Pen & Maria bläste
med sin ämne, här ska varken vä väck
eller vämne;" så födde hon sin barn smärt-
fritt. Senare magiska kraft hade "Per Lack-
ritze" fått genom att han lossat en groda ur
gapet på en orm, så bida bliva vid liv;
sade Skina Gustavsdatter. Fick barnsängs-
kvinna för stark blädning, så tog Skina en
litet "Kil av Flöjranne" och dappade i blodet,

L. U. F. 29

ACC. N:R

M. 6833:3

Landskap: Småland.
Härad: Uppvidinge, m. f.
Socken: Ålgö, m. f.
Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Carl Viking,
Adress: Furåkra, Kråksmåla.
Berättat av: Spina Gustavsdotter,
Född år 1894 i Ålgösocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

men stannade först den stora "Moraklockan" 3.
någon minut, sen gjorde han en skära i hug-
gekubben, som stod vid kindmuren och inslag-
kilen och mumlade några ord, som ingen fick
veta, men jag fick vetat till sist. "Du enwise
pojke, ja kan inte neka dej för du ä min
hjärtepojke." Så här var bevärdelsen. "Blod
var stilla, som Jordans vatten var stilla för
Gjarsne hand; O Fadrens, Sonens och den Helige
Andens Namn." Och blodet stannade ögonblick-
ligen; OBS! Set fanns en gosse "Jan Samuelson" i
Krokshult, som kunde samla konst, sade min
fader Erik Jansson. Ingen rya fick ritta in-
huggen i huggekubben eller vägg o. s. v. Inget

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

A 6833: 4

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking

Härad: Upsvidinge. m. f.

Adress: Furåkra, Bräkneåsa.

Socken: Högbo. m. f.

Berättat av: Stina Gustavsdotter

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1824 i Högbo socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

är der stå i jorden, "harvesdraget skiljasi" (4.
från harven; "skacklen i präu vagnen" o. s. v. Set-
ta i gård där barnsängskvinnan låg i Födsla-
vånda. Var det en mansperson, som av bratt
ej lydde utan lät bemälda saker vara sam-
manhopplade, så kunde ej kvinnan föda sitt
barn förrän den blewa "hopplade i sä". Men
så kunde Stina Gustavsdotter "sätta på den
Lynnen Barnfjüngarna, så han skrek och
vältrade sig." Han skilte det, som var sam-
manhopplat, då befriade han honom från
"Barnfjüngarna". Han fick lägga sig på ryggen
i dörren till Fästet och så avklippde han
med sin sax hans bylinning, så vart han äk-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 6833:5Landskap: Småland.Härad: Uppvidinge. m. f.Socken: Älgshult. m. f.Uppteckningsår: 1940.Upptecknat av: Carl Viking,Adress: Turåkra, 7 kråksmåla.Berättat av: Stina Gustavsdatter.Född år 1884. i Älgshults socken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

frisk, och kvinnan födde sitt barn. — Eftersom (5.
sak rätt varigenom kvinna hade föda sitt
barn smärtfritt var följande, men det kun-
de hava sina svåra risker för barnet. Om
en havande kvinna fick fatt i en "Falahamn"
— (kvinna, som vid födelsen anger fölet) och så
spotta opp den och locka och Nakat krypa i-
genom den 3. gånger utan att bliva Radd,
så födde han sitt barn smärtfritt. Obs! Men
blev han Radd, så som barnet var en pojke
vid födelsen, så vart han en "Varunne", men
vart det en flicka, så vart han en "Mara".
Stina Gustavsson sade, att såväl "Varunne",
som "Mara" kännetecknades på hårt sam-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6833:6

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Vikner,
Härad: Uppvidinge m. f. Adress: Furåkra, Kråksmåla.
Socken: Åghult m. f. Berättat av: Spina Gustavs dotter.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1884 i Åghultsocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

manvärla Öganbryn och saknade, som G.
vuxna, hårprydnad å känsdelarna. "Varu-
ultu" är om låg, som ett vanligt manfolk,
men blir på natten, som en stor varg och
springer i skogen, antingen fylls han avse-
der "Skapar". Men om någon ropar "Varuul-
vent" namn, så blir han strax en riktig
människa och behåver aldrig mer gå "Varuultu".
"Maran" är en kvinnoperson. Även han är ute
natttid orymlig och "Rider på folk & Fä." f.ex.
hästar. Spina Gustavs dotter sade, att när "maran"
om natten lernar sin sång, så lernar han
"Herken" (Samlarne) kvar i sängen och det per
ut, precis, som om han vore där själv, så

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6833:7

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
Härad: Uppvidinge, m. f. Adress: Furåkra, Kråksmåla.
Socken: Älgåker, m. f. Berättat av: Stina Gustafs dotter.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1884 i Älgåkers socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

karlar, som haft "Mara" till husfru har pratat (&
att han hela natten varit hos dam i den äkta-
de sängen. Maran kan gå in genom mycket
små hål t. ex. nyckelhålet i låret eller i ett
kvisthål. Men "maran" kan hållas ute om,
man om aftonen ställer skorna med fär-
na mot dörren och så lägger strumporna
i kors över skorna, såsom teckning N:o 1. vi-
sar. Jag har, som pojke sett gamla fä-
der göra så, det är verkligen sanning.
När han hunnit dit han vill "kväver" han
sig, som en tung mjölsäck på bröstet
när man sover och kväver gruvetige.
Och! Och! Jag har verkligen varit utför liknan-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M.6833:8.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
Härad: Öppvidinge, m. p. Adress: Furåkra, Kråkshult.
Socken: Ålgshult, m. p. Berättat av: Hana Gustafsdatter, m. p.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1824, i Ålgshults socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

de i mitt barndamshem i Kråkshult, men om 8.
det var en "Mara" lämnar jag oragt. Det var
en månlig vinter natt och månen sken på
den stora, vitlimmade spisen; då jag vak-
nade, men kunde ej gea ett ljud ifrån
mig eller röra minsta finger. Det kändes;
samt om; vi på ankaga, en tung, fet, kvin-
na utan vidare legat i famnen på mig
och kysat mig våldsam, men kvävde
mig grynigt. Men till sist fick jag litet loss
på högra armen; då var det, samt om en
stor mjölsäck fallit i golvet; och jag vart
eländigt kallt. Jag överdriver ej ^{en} smula. Jag fick
4-5. stora bläddror på läpparna, så sådana

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6833:9

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Uppvidinge.

Adress: Furåkra, "Kräksmåla".

Socken: Ålgö.

Berättat av: Lina Gustavsdatter.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1884 i Ålgö.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kysar kan man gott undvara. Obs! Jag (9)
är ej den ende i våra orter, som upplevat
dylikt, men ingen vet vad det är. Men "Mar-
kan" säges även om nästerna "svettrida häs-
lar i spåren." Jag minnes att min far och far-
bror Nils och många bönder hade "Marrus-
ka" över ryggen på hästen i stallen och i
kusken en död skata, som häng med huvu-
det neråt. Det troddes hjälpa mot "Maran".
"Marruska" är en sorts kalle, som är så tätt
i kvistarna och barren, att man ej kan
se däri genom. Kvar det var ordnat t. ex. i
min faders stall till skydd mot "Maran".
när jag var pojke, se teckning N: 2! —

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6833:10.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Vikberg,
 Härad: Uppvidinge, m. f. Adress: Tursåkra, "Kräksmåla."
 Socken: Ålgård, m. f. Berättat av: Stina Gustavsson,
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1894 i Ålgårds socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Obs! Det har berättats sägner att t. a. m. "Maran" (10.
 ran" varit fångad genom att någon i hu-
 set på natten stilla smugit sig upp och kypat
 till ingången t. ex. Nyckelhålet eller kvisshå-
 let o. s. v. för henne. "Så då kommer han
 in och ut". Så har det visats att "Maran" som
 fått sin rätta gestalt, varit en "Eldig röt", flä-
 ka, och så har han utom Prut blivit för-
 jäg har t. a. m. hört att Fostret i det moder-
 liga skötet blivit "Förgjort", så det blivit
 "Varulven eller Maran". Obs! Men kan man blott
 nämna "Varulven eller Maran" vid rätt rät-
 ta namn, så var de förtrollningen löst an-
 en "Hexa" eller "Fälskhamnen" varit fräckheten.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6833: 11.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
Härad: Uppvidinge, m. f. Adress: Turåkra, "Kräksmåla."
Socken: Ålgård, m. f. Berättat av: Signa Gustavsdotter
Uppteckningsår: 1940. Född år 1884, i Ålgårdspackan.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Men jag vänder åter till barnbördskvinnan (11.
och spädbarnet, efter denna upmärksamheten. En-
ligt bemälda "jordemors" utsaga, så som man
sagt barnet var fött, tog moderns vigsel-
ring och lät 3 droppar av moderns blod
och lät den genom ringen och så gav blod-
et åt barnet, så "Hävdas" förskamst av
många "lyten", som annars kunde drabbas på
barnet. Obs! Obs! Sam av ålder känt är, ty
t. o. m. Bibeln talar därom, så är kvinnans
havandeskap 40. veckor. "En förfödelska kam-
mer på dagen 40. veckor efter sen han bli-
vit "Hävdad" (Refuktad.) Detta ambulade Signa
Gustavsdotter. Obs! En människa sådes vara

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6833 : 12

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
Härad: Uppvidinge. m. f. Adress: Turäkra, Kräksmåla.
Socken: Älgshult, m. f. Berättat av: Stina Gustavsdotter, m. f.
Uppteckningsår: _____ Född år 1894 i Älgshultssocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i "Lytären" fylls han varit 40. år. "Lytten" evad (18.
sist de än vora utbröt hos den, som ej var
ur "Lytären" vid, samma år, som modern i
veckotal varit i graven. Blev f. ex. modern
rädd för något, f. ex. en orm, när han varit
i havandeskap 10. veckor, så fick barnet
"Lytet" vid 10. års ålder o. s. v. — En havande
kvinna fick aldrig vara med vid slakt,
ty då fick barnet "fallandesot" eller annat "ly-
ke" om modern såg när dam slaktade dju-
ret; men sedan det var dött, så fick han
närvara. Ovs! Ovs! Så är det i Folktran hos
oss i den dag, som i dag är. Det heter än-
nu till den havande kvinnan "Du får vara mäs"

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6833:13.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Ulpsvidinge, m. f.

Adress: Furåkra, ^m Kråksmåla.

Socken: Alghult, m. f.

Berättat av: Stina Gustavsdotter, m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1894 i Alghults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8 gå runda en stund, tills vi stucket djuret.¹³
— Sen sat eller knia, som "Jordemodern"
gagnade vid avnavigeringen borde vara här-
dad i kvinnosmjölk efter en Förstföderska
och i smölken inblandat pulveriserad väd-
eldskål, så fick Barnet ej Eldskålen. Nå-
gon gång kunde födelskinnan betäcka bar-
nets huvud och benämndes då kinnan
för "Egerhuva". Sen skulle uppsprettas, toskas
och givas åt barnet när det först blivit
vuxet. Jag den person, som var född med
"Egerhuva", så måste huven läggas i den
dödes kista, annars "gick han igen". S. v. p.
den dödes vålnad var hemma och lät för-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

A 6833:14.

Landskap: Småland.

Härad: Ulpsvidinge, m. f.

Socken: Ålgö, m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Carl Viking.

Adress: Furåkra "Kråksmåla".

Berättat av: Skina Gustavsdotter, m. f.

Född år 1824 i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

nimma sig på den plats där "Segerhu- (14.
van låg". Farbror Nils berättade att i hans
ungdom var i granngården i Björkebo en
gammal "Undantagsgubbe", som fötts med
"Segerhuva", som han i Livstiden bevara-
de i sin "Smedklappabyrå". Man hade glämt
lägga huven i kistan och om mätterna, så
var hans välsad där och sökte. En natt frå-
gade mågen: "Per Gustav vad letar du efter i By-
rå?" Så svarades: "Min Segerhuva." Påföljan-
de söndag tog mågen huven och gick tidigt
till griftgården och smusslade in "Segerhuven"
i den dödes gravkulle, sen var det lugnt.
Sen, som var "fädd med Segerhuva" troddes

ACC. N:R M. 6833:15.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Earl Viking,
 Härad: Elfsjövidinge, m. f. Adress: Furåkra, 2 Kråksmåla.
 Socken: Ålgö, m. f. Berättat av: Stina Gustavsson, m. f.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1884 i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

vara "Ödets ginstling." Var det ett gosse- (15.
 barn, så passade han utmärkt till krigs-
 man, ty han var av naturen "hård," så knä
 och svärd ville insett åt honom." Var det
 en flicka, så hade han ovanlig tur i kär-
 lek, så han blev gift med hägt stående
 personer." Om det utbrät Eldsvåda, så behöv-
 de blott personen "Född med regerhuva" gå
 omkring elden och den varit Strät Begränsad.
 Barnets första bad. Det hade märkliga "tydlar"
 och kraft mot "Förgörning och Lyfen." Hade den
 gamle "jordemackan." Men ett sådant bad, som
 av Stina Gustavsdotter benämndes "Första läjen"
 var rinnerrikt tillagat. - När barnet "läjades"

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

No. 6833:16.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Vikberg
Härad: Uppvidinge, m. f. Adress: Furåkra "Kåksmåla".
Socken: Ålgö, m. f. Berättat av: Skina Gustavsdotter
Uppteckningsår: 1940. Född år 1894 i Ålgö, m. f.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

pick ingen kamma in i huset. Vattnet (16.
borde" stött under borstak en polnergång
och en polsppgång, så "vatten-övan" läm-
nat det ty annars kunde detta vären "förgä-
ra barnet." I vattnet borde läggas en bit av
"Vadastål" (stål av verktyg t. ex. ära eller yxa,
som mot den därmed arbetandes vilja
gått sänder.) Även en "Åkvingg" (Menysa
sen stenåldern.) Även så vid eldskob. Vår-
de modern under havandeskapet sett en
person "Falla" S. v. P. Person under utbrutt av
fallandesotsrymsta, så bordes havat nå-
got av hennes kläder i badet. "Kvasölver"
i badet gjorde att barnet blev riktigt ge-

ACC. N:R

M. 6833:17

Landskap: Småland.

Härad: Uppvidinge, m. f.

Socken: Ålgö, m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Carl Vikberg,

Adress: Furåkra, "Kråksmåla".

Berättat av: Stina Gustavsdotter, m. f.

Född år 1824 i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

namn arv: ett ägg vitt och vackert, lades i (18.
badvattnet, så fick barnet vitt hy, och en röd
klup gjorde att det fick rosiga kinder o. s. v.
Sist, men inte sämst skulle man lägga i vat-
net 3. små spånar av "Huggesboken", så be-
hövde aldrig föräldrar eller anhöriga röja
barnet på "Huggesboken". - I detta vatten mås-
te barnet "läjas 3. gånger". När detta vatten slogs
bort, så fick det ej slås på marken utan en fil-
ja i golvet skulle uppbrytas och där skulle vat-
net utslås. Obs! Men man skulle "källa kärlet"
så vatten slogs åt den, som fömde det, så var
barnet sparramt, men hällde man vat-
net från sig, så var barnet slöaktigt.

ACC. N:R

M. 6833 : 18.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
Härad: Uppvidinge. m. p. Adress: Furåkra "Kråksmåla".
Socken: Ålgö, m. p. Berättat av: Stina Gustavsdotter
Uppteckningsår: 1940. Född år 1824. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Barnets öde kunde bra läsas 3. första (18.
dygnet efter födelsen i Stjärnorna. Detta am-
talade den förut ambala "Jordemodren"
Ann-Maria Holmström i kronofors gård
i Ålgö socken, i tydningen Stjärnornas
inflytande på människor var hon styg-
och åtskilligt däram är f. d. intänt av Hen-
nas utsagor till arkivet. — En 90-årig nu
död soldat, Carl Johan Jungsahl i Krokshult
amtalade: En Brahe på Visingsö rysslade
med stjärntydning den natt Carl XII^{te} föddes.
Brahe sade hava sagt: "I natt har ett goss-
barn fötts inom den Svenska Kungaborgen,
Stjärnans Lejants hjärta har varit synligt ö-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6833: 19.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Vikberg

Härad: Uppsvidinge. m. f.

Adress: Furåkra. m. f. Kråksmåla

Socken: Ålgö, m. f.

Berättat av: Stina Gustavsdotter.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1894 i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ver uppranden. Senne konung, kammare¹⁹.
att i början föra en stormig, men ärofull
levnad, men hans sol sjunker i jätters
blod och natt." — Finnan barnet första
gång lades i vaggan; så skulle under bäd-
den dilläggas. "Lämnarna" (en sorts kusk-
växt) så barnet som lugnt. Vidare bröd, vit-
lök, stål härdat i sopvatten och "Vättaljus"; så
kunde ej "prollmor byta sig till det vackra
barnet för sin fula, långväskte barnunge.
Stina Gustavsdotter berättade att sådant
hänt i mycket gammal tid. En sådan
prollunge hette "Bortbyting", åt & drack & hån-
de i sej så må mat då fick, men värte

M. 6833: 26

ACC. N:R

M. 6833: 20.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking

Härad: Uppvidinge, m. f.

Adress: Furåkra nr Kråksmåla.

Socken: Älgshults socken, m. f.

Berättat av: Stina Gustavsson, m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1834 i Älgshults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

blott på hovet & buken." Gramma sago (80.
berätterska antalade att för mycket
långt tillbaka var i enstaka gåden tjöma
la i Älgshults socken en Backstova i tjä-
mråla = Nån. En hustru där fick sitt sitt
granna Barn bortflytt i en trollmor, som
bodde i "Uvaväberget" invid Uva-
sjön en fjärdedel mil från Backstovan.
Den unga hustrun blev så ilsken på trollmor-
en att hon eldade bakugnen & kände kasta
in det lilla trollt & bränna det till aska. Men
då kom trollmor susande, som i en virvel-
vind och tog sitt barn och lade det i stul-
na barnet i vaggan. Så tog hon av sig sig

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6833:21.

Landskap: Småland.
Härad: Upplandinge, m. f.
Socken: Flghult, m. f.
Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Carl Viking.
Adress: Furåkra, Kräkumåla.
Berättat av: Hina Gustavsdotter.
Född år 1894 i Flghults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sin "kolluva" så han vart synlig och sa. (21.
"Jag har läjst ditt barn & gått väl åt men du
har inte brytt dej om min eluge." Men
de unga hustrun i Backstava "slet ut en
eldbrand ur ryggen & släpplade om vä-
sa med den och hade; sint läder ska så
smärja ha." Men då försvann krollmor med
sin Långväskte unge i en virvelvind. Det
var av största vikt att så förfara med vag-
gan till barnet var dämp. Den almanäskte
Smålandska vaggtypen av spän hängan-
de på 4 snören i en järnkrak i en faktjälte,
se teckning n: 3! Mindre använd var "tramp-
vagg" där vaggan var fäst å ändan å en vijk

ACC. N:R

M. 6833:22.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking.

Härad: Uppvidinge, m. f.

Adress: Furåkra, Kråksmåle.

Socken: Flghult, m. f.

Berättat av: Skina Gustavsdotter, m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1884 i Flghultssocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

bräda och denna fäst med mattatta äm = (22.
dan i väggen nere vid golvet. Se teckning
N: 4! Dessa daggar finnas ej mera hos oss, men
för 50-60 år tillbaka vore det rätt allmän-
na här. Ols! Bäst var att "lita barnungen
gå genom eld innan han vart döpt, för då
blev han kvitt allan Förgörning äs mät va
hanam påvitat," sade den gamla "jorde mod-
ren." Bäst var att göra 3 små eldar på spis-
hällen och därigenom lyfta barnet något 3.
gänger, så vart "så skärt." — Barnaföderskan
ansågs oren tills "han tackat Presten för rist."
S. v. s. "Tagits i kyrka." Sedan är nu bortlagd
hos oss men jag minnes den väl från yng-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6833: 23.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking

Härad: Uppvidinge, m. f.

Adress: Furåkra, "Kråksmåla.

Socken: Ålgö, m. f.

Berättat av: Stina Gustavsdatter, m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1884 i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

re år. Efter sammanringningen sattes en Päck 23.
vid stora Sörren. kvinnan knäböjde på pal-
len och prästen läste en bön. Då räckte han
hennes handen, då hon oppstod, och sade "Herren
ledsage dig i din fruktan och ranning ifrån
nu och till evig tid." Så hade hon "Tackat Prä-
sten för sist." Min mormor berättade att i gam-
mal tid "offrade kyrkogångshustrun åt Prä-
sten ett fint avlångt Bröd-(Lev) och liten ost
på offeraltaret, som var en platt i kyrkan.
Sådant har aldrig jag sett och inte mör-
mor heller. Set kanske var rent av i ka-
tolska tiden hos oss. Innan hon "Tackat Prä-
sten för sist, så måste även hon bära på sig.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6833: 24

Landskap: Småland.
Härad: Elppvidinge, m. f.
Socken: Alghult, m. f.
Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Carl Viking,
Adress: Furåkra, "Kråksmåla."
Berättat av: Skina Gustavsdatter, m. f.
Född år 1874 i Alghults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Vädstål, litet bröd, viläk o. s. v." Sen mor = (24.
gan kvinnan skulle "tagas i kärke," så la-
des 3. små glöder på Tröskelu; som han
skulle gå över när han begav sig till
kyrkan. Innan han "tackat prästen för
sist" borde barnsängskvinnan insett laga
någon i hand, insett laga mat insett ka-
pa sitt eget vatten på marken för då
"Tack pröllen mat med henne. - Obs!
Nu för längesen döda "Johanna Rehn" ad-
var f. d. Barkela, "Kråksmåla, var född i
Fagerhults socken 1820, i Kalmar = Län. Han
berättade följande. Invid "Gården Soläng
låg ett forp; som innehades av "Ludvig

Skriv endast på denna sida!

ACC. Nr

M 6833 : 25.

Landskap: Småland.
Härad: Uppvidinge län.
Socken: Ålgö, m. f.
Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Carl Viking,
Adress: Furåkra, Bråksmåla.
Berättat av: Stina Gustavsdatter,
Född år 1824 i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i Soläng. Hans unga hustru blev tagen av 25.
fröll, som bodde infill i en större bergkue-
le och vart han borta i 5 ½ år. Han fäd-
de åt Bergagobben en pojke och en flicka.
När han kom hem vart han litet "färing",
men omsider kom han sig före. När han
bakade bröd fick han på "Fästestenen" ut-
sätta 8. små Bröd åt sina barn, som gav
i gengäld modern mängder av vita peng-
ar. Obs! Kvarnen Ljungkvist (nu död) var
och i från Ålgö socken, men på-
stod att det var "Ludde själv", som varit
tagen av bergagobbens dotter, så barnen
hade dam kitchapa. Ja, så lyder den gamla

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6833:26

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Uppvidinge, m. f.

Adress: Furåkra "Kråksmåla."

Socken: Klghult, m. f.

Berättat av: Spina Gustavsdatter,

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1894 i Klghultssocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sagan, om det ligger någon verklighet (26.
däri förs jag intet garentera. — När barnet
var 8. dagar gammalt, så blanda-
des litet fint salt och spivaska tillhops,
och så strödde man därav på barnets
huvud & gned med en mjuk yllepp,
så håret, som barnet bar vid födel-
sen föll av. Detta hvar hette "Hedninge-
ull" och fick ej kvarvara då barnet
döptes. Obs! Barnet ansågs, som "Hedninge"
tills det var blivit döpt. Om ett barn dag
före döpet, så minnes jag gamla, som
sade, "Åh, då va bedämligt, nu kom in-
tet de lilla Barnaspäla te Gu-(Gud.) Om

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6833:27

Landskap: Småland.

Härad: Uppvidinge, m. f.

Socken: Ålgård, m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Carl Viking

Adress: Furåkra, Prästnåla.

Berättat av: Stina Gustavs. dotter, m. f.

Född år 1824 i Ålgård socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

dessi anfäkt samma gamla blott med (28.
eftertanke läst Mattei 19. cap. v. 14. så hade dam
av "Barnavännen" fått höra b. a. "Jessa (Baruca)
höra Guds rike till" så då hade gamla präst
dogmer måst vika. — Gammalida barn
benämndes för "Krisningsöl" i våra orter.
"Gamora" (den kvinna, som bar barnet
till dopet) borde till ett gossebarn vara en
ung, vacker och kraftfull flicka, så privi-
des barnet väl och fick ha i giftermål hos
unga damer när det varit till man. Var det
ett flickbarn, som skulle döpas, så borde
en yngling "På Fadder" vid dopet, så fick
det, som vuxen må ha i giftermål hos de

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6833: 28.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Vikberg
Härad: Västervids län, m. f. Adress: Furåkra, "Kräksmåla".
Socken: Skoghult, m. f. Berättat av: Skina Gustavsdatter,
Uppteckningsår: 1940. Född år 1894 i Skoghults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

unga männen. När barnet upptecknades (18.
år födelsen, så bör detta ske i en "Första"
om det är ett flicka-barn, så får "Hon, som
mår karlslycke." s. v. s. blir omtyckt och älskad
av unga män. För det ett gosse-barn bör det
upptecknas i en "Första" (Samlings), så får "ungling"
en tur i giftermål hos de unga damerna.
I dopklänningen borde "Gamadren" insy 3.
små "Sölvmynt", så blev barnet rikt. När
barnet bars in i kyrkan för att döpas, så
skulle "Gamadren" bära barnet hägt så det
synes av alla tillstädesvarande, så blev
Barnet "kärvt och ville framåt i världen".
Under det Prästen läste dopformuläret så

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 6833 : 29

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking

Härad: Elfvärds församling.

Adress: Furåkra, "Kråkmåla."

Socken: Alghult, m. p.

Berättat av: Mina Gustav Sjöter, m. p.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1884 i Alghults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

skulle "Gamora" oro barnet, så det skrek, det
värre, det bättre, så "puck det god räng-
röst." Jag minnes gamla, som sade, när bar-
net Galskrek under dopet "Såu ungen blir
en riktig sångare med tiden." "Gamoren"
måtte tillse att han inget tappade under
dopakteen för då blev barnet "Släpphändert."
För att barnet skulle bli "förståndigt i
fab" Borde ingen mera än "Gamoren" få be-
ta barnets namn, som visshades henne vänta
när dom skulle färdas till dopet. Alla gäs-
terna å "Kristningstöl" borde pynta läsa efter de
dopformuläret lästes av prästen i kyrkan,
så fick barnet gott vid att lära Lära.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 6833:30.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking

Härad: Öppvidinge m. f.

Adress: Furåkra "Kråksmåla."

Socken: Älgshult, m. f.

Berättat av: Stina Gustavsdatter m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1824 i Älgshult socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När "Gamora" avtog barnets mössa innan klockan 30.
framlemnade barnet till prästen, så skulle
mössan krängas av framåt (ej åt sidor-
na eller bakåt) så fick barnet gott minne.
När "Gammodren" bar barnet ut ur kyrkan, skul-
le han låtsas stäpa barnets huvud mot
kyrkadörren, så fick barnet ej huvudvärk.
Obs! Att t.ex. en rik bondes dotter döptes i sam-
ma vatten som den fattige jämtasittarens
som var var ej minnat i gammal tid, fy
när barnen blevo vuxna, så "bleva dam-
"kär i varandra, så inget kunde skilja dam
åt." Seto var ju föarsligt för den rike om hans
dotter, tratts att, skulle äkta en fattig pojke."

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6833:31.

Landskap: Småland.
Härad: Elfviginge, m. f.
Socken: Elghult, m. f.
Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Carl Viking
Adress: Furåkra, "Kråksmåla."
Berättat av: Mina Gustavsdatter.
Född år 1884 i Elghult socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sårför sökte den rike fadren i smyggi (31.
va kyrkovaktaren en stor sölupång om han
var prästlig och amblytte vatten. I gam-
mal tid lät prästen det ske; men mormor
min ambalade, att "Fid tiden 1845 var det
som prost "Thelander" i Elghult, han bröt sta-
nen över denna gamla folktra. "Thelan-
der sade; "Den församling jag förestår, måste
befrias från Hednisk tra." så den ryphär-
de den seden i Elghult. — Vatten, i vilket
barn döpts, ansågs besitta magisk kraft.
Spålsaker härdade i detta vatten troddes
motså "Alla anda makters inflytelser och
måktade göra dem om intet. Oho! En nu

ACC. N:R

M. 6833:32.

Landskap: Småland.
 Härad: Uppvidinge, m. f.
 Socken: Ålgö, m. f.
 Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Carl Viking
 Adress: Furåkra, "Kråksmåla".
 Berättat av: Stina Gustavsdotter.
 Född år 1884 i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

LUNDS UN
FOLKMINN
ARKIV

84-årig f.d. kyrkvaktare Kaurad Johansson (37.
 adr: Spångabäck, "Kråksmåla" berättade att
 hans fader f.d. Kyrkvaktare Petter Johan
 Persson. Han "fick" många kalustap bränn-
 vin av gamle smeden Pettersson i Thors-
 hult, Kråksmåla-socken, för att han då
 och då vid Kråksmåla kyrka fyllde en
 i smyg medfört stopakrus av smeden.
 Dessa äldre "krus" vara av bränd lera,
 jag minner som pojke sådana "krus" från
 vikt barndoms hem, se teckning nr 5. A.
 När "Gomora" kom hem från dopet hade
 han mycket att bestämma med det döpta
 barnet. Var det ett gossebarn så var han

Carl Viking
 "Kråksmåla".
 Gustavsdotter, m. f.
 Ålgö socken.

dröva oras, (33.
 i proddes att
 ed djuren. Var
 så borde
 västhol,
 risrel, där=
 så blev
 ga göromål.
 dess fader,
 och bad han
 "Madren var
 L. därtill än
 "hjärta." Var
 modren barnet.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6833:34

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Vikberg
Härad: Uppvidinge m. f. Adress: Furåkra m. Kriksmåla
Socken: Århult m. f. Berättat av: Skina Gustavsdatter, m. f.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1884 i Århultssocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

fick en ung flicka och sedan undan för 34.
undan till alla flickor samtagit henne.
Setta för att han, som viden "ej skulle bli-
va försagd och blyg i damsälskap." Var det
ett flickebarn så lämnade modern barnet till
en yngling och så undan för undan till
alla ynglingar samtagit henne. Setta för
att han, som må ej skulle bli "tillbaka
i herrsällskap." Ynglet fick borttagas ur bar-
nets vaggan utan att ännu läggas dit. Ynglet
fick man ropa under barnets vaggan för
då "ropade man bort barnets minne." —
Sam redan upptecknat, så fick ej ha-
vande kvinna närvara när man skak-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6833:35.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking

Härad: Uppvidinge, m. f.

Adress: Furåkra, "Kråksmåla".

Socken: Ålgö, m. f.

Berättat av: Stina Gustavsdatter.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1824 i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lade djur, ty barnet fick då "Lyfe" på ett (35.
eller annat sätt. Vidare borde han ej se öpp-
na sår, ty då fick barnet dåligt "Läkhus"
så dess sår ej ville läkas. Yntet borde mod-
ren se in genom myckelhål eller kvisthål,
för då blev barnet "Vindägl". Yntet borde
han se ett harkhund, för då blev barnet
"Harmynt." s. v. s. (fick sprucken överläpplik-
sam haren.) Ols! Sår för bortskär jägaren
än i dag harens huvud medan han än-
nu är i skogen. o. s. v. Ja, flera gamla se-
der och vidskepliga bruk ur den gamla
folktron kunde upptecknas, men det uppteck-
nade utgör ganska betydande bemälda folktra